

Kitap Tanıtımı

Araştırmanın Alfabetesi: Yeni Başlayanlar ve Yeniden Başlamak İsteyenler İçin Akademi Kültürü

Babil Kitap, 2021, İstanbul, 194 s.

Yazar: Yasin Ramazan

Nisanur SOLAK

İstanbul Aydın Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Yüksek Lisans Öğrencisi
nisanursolak@stu.aydin.edu.tr,
Orcid: 0000-0003-3620-0082

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Nur ŞENGÜL

İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Fnyilmaz@aydin.edu.tr,
Orcid: 0000-0002-2995-943X

Yasin Ramazan; Ankara’da doğup, 2008’de Ankara İlahiyat bölümünden mezun olmuştur. 2018’de ABD’deki Indiana Üniversitesinde Doğu, Tanrı ve Yaratma başlıklı teziyle doktorasını tamamlamıştır. Aynı üniversitede ve ardından İstanbul Şehir Üniversitesinde “Eleştirel Düşünme” dersleri vermiştir. Felsefe tarihi, bilgi teorisi, teoloji ve metafizik üzerine makaleler yazıp bilim felsefesi üzerine seminerler, konferanslar vermiştir. Şuan Marmara Üniversitesinde “Din Felsefesi” dersleri vermektedir. Ayrıca yazarın, Düşünmenin Alfabetesi adlı eleştirel düşünme kitabı da mevcuttur.

Makalenin geliş tarihi: 23/02/2023 - Makalenin kabul tarihi: 10/03/2023
10.17932/IAU.AIT.2015.012/ait_v09i1005

Ön Söz: Araştırmaya nereden başlanacağı ya da nasıl devam edileceği konusunda, endişe ediliyor olabilir. Araştırmaya devam etmek isteniyor fakat bu, başarılabilir. Bu tür bir kaygı durumu yaşıyorsa, bu durumun denetlenebildiği sürece oldukça öğretici olduğu belirtilmelidir. *Araştırma'nın Alfabeti*¹ adlı kitapta, söz konusu duruma benzer sorunları yaşamış birisinden öneriler alınacaktır. Bu kitap, çalışma esnasında izlenmesi gereken araştırma yöntemini değil, çalışmayı ilerletecek anlayışın nasıl kazanılacağını öğretmektedir. Kitabın ilk üç bölümü; teorik bilgilerle doluymuş gibi gözükse de, aslında bu bölümler araştırmanın ne olduğunu anlatması bakımından oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu üç bölüm, “Neden Araştırıyoruz?” sorusunun cevabını oluşturmaktadır. Kitabın devamında ise; “Nasıl araştırıyoruz?” sorusunun cevaplandığı dokuz, “Neyi Araştırıyoruz” sorusunun yanıtlandığı üç bölüm yer almaktadır. Bu kitap, akademik okuma ve yazma gayretinde olan herkese faydalı olacaktır.

Neden Araştırıyoruz? başlığı altında “Doğrunun Peşinde” adlı birinci bölümde yazar, kişinin bir mesajın doğruluğundan emin olmadığı zaman ve bunu merak edip araştırmaya başladığı zaman doğrunun peşine düşmeye başladığını dile getirmektedir. Ayrıca mesajların doğruluğuna, kişinin araştırdıktan sonra kendisinin karar vermesi gerektiğinden, aksi takdirde doğruluğu bilinmediği başka bir iddiaya doğru yönelim olacağından ve araştırmayla doğruları kişinin kendi adına keşfedebileceğinden söz etmektedir. Bununla birlikte, araştırmacının her düşüncesinin doğru olmadığını farkında olduğundan ve düşüncelerinin gerçeğe uygun olup olmadığını merak edip araştırdığından söz edip, kişiyi bu öğrenme gereksiniminin araştırmacı yaptığından bahsetmektedir. Araştırmacının gerçeğin peşine düşen, doğrudan şüphe eden ve merak eden gibi niteliklere sahip olduğunu da vurgulamaktadır.

“Sistemik” adlı ikinci bölümde yazar, “Sistemik” kavramının tanımı, bir çalışmanın nasıl sistemik olabileceği ve sistemik çalışmanın faydaları üzerinde durmaktadır. Sistemik, araştırmanın her aşamasının belli bir düzen içinde olmasıdır. Ayrıca araştırmada, hangi bilinenlerle hareket edildiği ve araştırmacının amacı çok önemlidir. Bu bölümde yazar, sistemik bir çalışmanın hataların en aza indirilmesini sağlayacağından, sistemik olmayan bir çalışmanın sonuçlarının yeterli

¹ RAMAZAN, Y. (2021). *Araştırmanın Alfabeti: Yeni Başlayanlar ve Yeniden Başlamak İsteyenler İçin Akademi Kültürü*, İstanbul, Babil Kitap.

olup olmayacağı hususunda ve başvurulan yöntemin doğru olup olmadığı gibi konularda kişiyi şüpheye düşüreceğinden bahsetmektedir. Bununla birlikte bir çalışmanın sistematik olabilmesinin, verilen biçimin amaca yönelik bütünlük sunmasına bağlı olduğundan ve sistematik çalışmanın araştırmannın her aşamasında olanaklı düşünmeyi sağladığından söz etmektedir.

“Kolektiflik” adlı üçüncü bölümde yazar, araştırmannın doğasında kolektifliğin yer aldığından ve kolektifliğin sadece kişinin kendi bilgi ve tecrübelerine dayanmadığından bahsetmektedir. Bir araştırmannın kolektif olması demek, başkasından öğrenilen gerçekleri başlangıç noktası olarak düşünüp ele almak demektir. Bu da, her araştırmannın daha önceki araştırmalarla daha anlaşılır hâle geldiğini ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte yazar bu bölümde, kolektif bir çalışmanın kendinden önceki araştırmaların sadece içeriğine değil, yöntemine de dayandığını belirtmektedir. Böylelikle ortaya bir araştırma yöntemi çıkar ve bu yöntem bir gelenek hâlinde devam ederek araştırmacılara büyük imkânlar sunar. Aynı zamanda yöntemler, araştırmayla birlikte değişikliğe de uğrayabilir ve bunun da yöntemin işlerliğinin bir temel güvencesi olduğu belirtilmelidir. Dolayısıyla yazar burada, aynı yöntemi kullanan araştırmacıların bir geleneği devam ettirdiklerini ortaya koymaktadır. Yazar; bir araştırmacının yöntemini güncel bir tartışma alanında uyguladığından, her araştırmacının kendinden öncekinden öğrenerek, hataları gidererek onlara yeni boyutlar kazandırdığından bahsetmektedir. Bu hususta, dilin imkânlarını kullanarak tartışma alanının genişletilebileceğini yahut daraltıp farklı boyutlara taşınabileceğini ve tartışmada alınan rolle akademik disiplinin devamının sağlanabileceğini dile getirmektedir. Daha sonra yazar; araştırmannın kolektif yapısını, edebiyat eserleri ve siyasi söylemlerle karşılaştırır. Burada da, nitelikler ortak bile olsa edebi eserin ortaya çıkarken yazarın tecrübesinden doğduğunu belirterek edebiyat ve sanatın kolektif bir yolla ortaya çıkmadığını vurgulamaktadır. Siyasi söylemlerin ise amacı, doğruları tartışmak değil de ikna etmek olduğu için kolektif bir şekilde ortaya konmadığını dile getirmektedir. Ayrıca çalışmanın kolektif olmasının, çalışmaya katkısı olan herkesin belirtilmesi gereğini de beraberinde getirdiğini ve tümüyle başkasına dayanan yahut kişinin sadece kendi bakış açısını yansıtan bir çalışma olmaması için sistematik olunması gerektiğini vurgulamaktadır.

Nasıl Araştırıyoruz? başlığı altında “Araştırmanın Bileşenleri” adlı dördüncü bölümde yazar; araştırmanın olmazsa olmazlarından birinin bileşenler olduğundan, bileşenlerin eksik olması durumunda araştırmacının ve okuyucunun güç bir durumla karşılaşacağından bahsetmektedir. Ayrıca bir araştırmada, öncelikle ortada bir sorunun olduğunun ve bununla birlikte cevap bir diğer ifadeyle iddianın olması gerektiğini belirtir. Bu durumda araştırmacı, verdiği cevabın diğer cevaplardan daha iyi olduğunu göstermelidir. Yazar bu bölümde; arka plan, soru, cevap, gerekçeler, itirazlar ve itirazlara cevaplar şeklinde tüm bileşenleri sıralayıp bu bileşenlerin düzene sokulmasının önemini dile getirmektedir.

“Arka Plan” adlı beşinci bölümde yazar, ilk bileşen olan arka plandan bahsetmektedir. Araştırmanın açık ve somut bir arka plandan ibaret olması gerektiğinden, arka plan bilgisinin uygun kıvamda olması gerektiğinden söz etmektedir. Çünkü kapalı ve soyut bir arka planda sorulan sorunun gayesi belli olmayacaktır ve böylelikle araştırmanın iddiası belirsizleşecektir. Bununla birlikte araştırma, herkesin bilmesinin mümkün olduğu bir konuyla ilgili olmalıdır. Bazı soruların cevapları kişiden kişiye değişebilir ve bunun bir akademik araştırma konusu olması uygun değildir. Yazar; bununla birlikte araştırmacının çalışmasına kendi bakış açısını da yansıtması gerektiğini, iyi bir araştırmacının bunu göstermekten geri kalmayacağını ve bakış açısının yansıtılmasının daha sonraki araştırmacılar için de faydalı olacağını dile getirmektedir. Ayrıca uygun kıvamda bir arka plan kurabilmek için, kaynakları sistematik olarak düzenlemenin gerekli olduğundan, okurlar tarafından görülebilecek bir araştırma örüntüsünün olması gerektiğinden, deneyimlerin aktarıldığı araştırmalarda, araştırma şartlarını taşımayan bir aktarımın hatalara yol açabileceğinden söz etmektedir. Bu esnada araştırmanın; gerçeklerden hareket ettiğinden ve araştırmanın bilineni görevini taşıyan gerçeklerin, bilinmeyene gitmek için yazar ile okur arasında bir ortaklık oluşturduğundan bahseder ve ardından araştırmanın başında arka planı oluşturan varsayımları bir başka deyişle, bilinen olarak kabul edilen doğruların açığa çıkarılması gerektiğini vurgular. Bu noktadan sonra, araştırmanın sorusunun nasıl belirleneceği daha net bir şekilde ortaya çıkacaktır.

“Soru” adlı altıncı bölümde yazar, öncelikle soruyu belirlemek için düşünülen konuda bilinmeyeceklerin olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtir. Dolayısıyla araştırmada temel motivasyon, bilinmeyenleri öğrenmek olmalıdır. Burada araştırma sorusunun arka planın ortaya çıkmasıyla yavaş yavaş belirginleştiğinden, eğer soru ortaya

çıkamıyorsa bunun soruların sistematik olarak cevaplandırıldığı tartışma alanına ulaşamadığından kaynaklandığından ve tartışma alanının, araştırmanın sorularından bağımsız olamayacağından bahsetmektedir. Ayrıca bir araştırmanın cevabı, aynı soruyu soran diğer araştırmacılar tarafından anlaşılırsa araştırmanın hedefine ulaşacağından, aynı soru ile ilgili başka araştırmalar değerlendirildiğinde yapılan araştırmanın değerinin ortaya çıkacağından söz etmektedir. Aynı zamanda yazar; söz konusu soruların cevaplandığı tartışma alanının bulunmasının güç olduğunu ve bu durumu çözebilmek için kimin ne sorduğuna dair araştırmanın da çalışmaya katılması gerektiğini, araştırma sorusunun kapsamının araştırmanın sunuluş biçimine göre belirlendiğini ve kurulan bir arka planın ardından ölçülerle belirgin hâle getirilen bir sorunun kişiyi araştırmanın asıl gayesine yönlendireceğini dile getirmektedir.

“Cevap” adlı yedinci bölümde yazar; bir araştırmanın doğruluk iddiasının olması gerektiğinden, söz konusu iddiayı ortaya çıkaran iki süreçten, araştırmanın bir tartışmayı sonlandırmayı değil, sorunun araştırmada cevaplandırılmasını amaçladığından, bir araştırma sorusuna cevap verebilmek için soruların değerlendirilip asıl iddiaya göre cevaplandırılması gerektiğinden bahsetmektedir. Bununla birlikte araştırmanın özgün olmasının mühim olduğunu, araştırmayı yapan kişinin kendisine has düşüncelerinin mevcut olması gerektiğini, iddianın da alana özgün bir etkide olması gerektiğini ve bunun araştırmacının elindeki imkânları nasıl kullandığına bağlı olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca, araştırmanın ihtimaller arasındaki en doğru cevabı bulmayı hedeflemesi gerektiğini ve bunun gerçekleşebilmesi için araştırmadaki iddianın kesinliğinin gerekçeleri ile belirtilmesi gerektiğini, en sonunda araştırmada yer alan hataların kabullenilmesinin uygun olacağını ifade etmektedir.

“Gerekçeler” adlı sekizinci bölümde yazar, araştırmadaki ikna yöntemlerinden olan gerekçelerden bahsetmektedir. Bir araştırmada arka planda açık ve net bir soru sorulduktan sonra, cevap olarak iddia ortaya atılmalı ve ardından bu iddianın kanıtlanması için gerekçelere başvurulmalıdır. Bu bölümde yazar; içgüdülerin iddianın doğruluğunu kanıtlanması açısından yeterli olmadığından, gerekçelerin herkes tarafından kabul görülecek kesin ve belirgin şekilde olması gerektiğinden, verilen gerekçelerin kendi arasında ölçülü olması gerektiğinden bahsetmektedir. Bununla birlikte, kişinin gerekçelerinden daha güçlü gerekçelerle iddianın çürütülme ihtimali olduğundan ve böyle durumlarda o gerekçeleri de

değerlendirmenin uygun olacağından söz etmektedir.

“İtirazlar” adlı dokuzuncu bölümde yazar, yapılan araştırmanın iddiası yahut gerekçeleri ile çatışan araştırmaların varlığından söz etmekle birlikte, bu çatışmaların görmezden gelinmemesi gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Böyle bir durumda, itirazlar yanıtlanmış olur ve araştırmacı kendi cevabının doğruluğunu farklı bir yönden kanıtlanmış olur. Yazar; itiraz edilen araştırmada olandan daha fazlasının ortaya koyulması gerektiğinden, araştırmacının bir itirazla karşılaşmadığı takdirde iddiayı güçlendirmek gayesiyle kendi itirazlarını öne çıkarmasının gerekli olduğundan, itirazla karşılaşıldığı zaman ise onları sadece çürütmek gayesiyle temeli olmayan, gereksiz savunmalara girilmemesi gerektiğinden ve bu tür itirazlarda araştırmanın, yazarından bağımsız bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğinden söz etmektedir. Ayrıca; akademik bir çalışmanın sınırları olduğunu ve bazen araştırmaya dâhil edilmeyen konulardan dolayı itiraz alındığını dile getirmekle birlikte, bu durumda haksız bir itirazla karşılaşıldığını ifade etmektedir.

“Düzenleme” adlı onuncu bölümde yazar, araştırmanın bir defada yazıya dökülerek oluşamayacağını ve bunun için araştırmanın tekrar tekrar düzenlenmesi gerektiğini, düzenleme aşamasında biçime ayrıca dikkat edilmesi gerektiğini ve biçim ne derece iyi olursa içeriğin de o derece anlaşılır olacağını ifade etmektedir. Ayrıca araştırmayı düzenlerken; biçimle birlikte araştırmanın diline, kullanılan sözcüklere ve cümlelerin birbirleriyle bağlantısına dikkat edilmesi gerektiğinden, metnin oluşum aşamasında hem yazım hem de düzenleme yapmanın zor olacağından ve metin tamamen yazıldıktan sonra düzenlemeye geçilmesi gibi bir yol izlenebileceğinden söz etmektedir.

“Açıklık” adlı on birinci bölümde yazar, bir araştırmada arka plan bilgisini gerekçelerden, temel iddiaları itirazlara verilen cevaplardan anlayabilmenin son derece önemli olduğundan, araştırmayı oluşturan bileşenlerin açık bir şekilde ifade edilmesi gerektiğinden, çalışmanın açıklık kazanabilmesi için biçimin de belirgin olması gerektiğinden ve açıklığa ulaşabilmek için anahtar kavramların belirtilmesi gerektiğinden bahsetmektedir. Araştırmada, açıklık için birden fazla anlama gelen ifadelerin dikkatlice kullanılması gerektiğinden ve bu durumda belirtilmek istenilen ibareye diğer anlamlarla karışmaması için bir ölçü getirilmesi gerektiğinden söz etmektedir.

“Zaman ve Görev Yönetimi” adlı on ikinci bölümde yazar, bir araştırmacının araştırma sürecinde zaman ve görev yönetimini nasıl yapması gerektiğinden bahsetmektedir. Bu hususta araştırmacının zamanı planlaması yapmasının öneminden, çalışmaya her gün ne kadar vakit ayrılacağından belirtilmesi ve düzene uyulmasının gerekliliğinden, zaman planlamasının motivasyonu nasıl etkilediğinden ve zaman yönetiminin çalışmamızdan alacağımız verimi nasıl etkilediğinden söz etmektedir. Bununla birlikte, araştırmacının bir görev tanımı yapması ve görevlerine düzenli olarak bir diğer ifadeyle sistemli bir şekilde uyması gerektiğinin, çalışmanın sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesinde görev yönetiminin öneminin, söz konusu görev yönetimi için liste yapmanın yanında göreve ayrılacak sürenin de belirlenmesi gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Bu esnada zamanı verimli kullanmanın püf noktasının motivasyonu tüketmemek için, çalışmanın belirli aralıklara bölünmesinin uygun olacağına ve bu süreci kişinin kendi performansına göre belirlemesinin gerekliliğine, araştırmanın belli bir düzen yahut rutin içerisinde yapılması gerektiğine ve bu durumda zaman ve görev yönetiminin disiplinli bir şekilde sağlanması gerektiğine değinmektedir.

Neyi Araştırıyoruz? başlığı altında “Öncelik Açısından” adlı on üçüncü bölümde yazar; belgesel araştırma ile eleştirel araştırmanın tanımını yapıp, bu iki araştırma türünü birbirleriyle mukayese ederek araştırmanın bu iki türünün içeriğinin önceliğine yansıdığını ifade etmektedir. Ayrıca her iki araştırma türünün birbiriyle iç içe olduğunu, her araştırmanın iki türün özelliğini de taşıdığını ve bir araştırmada aralarındaki tek farkın hangisine öncelik verildiği olduğunu belirtmektedir. Tabii yazar bu bölümde ele aldığı iki araştırma türünde, nitelikleri açısından ortak noktalarından bahsetmekle birlikte aralarındaki farkları da izah etmektedir.

“İçerik Açısından” adlı on dördüncü bölümde yazar, akademik çalışmalardaki iddiaların içeriklerinden bahsetmektedir. İçerikler arasında daha önceki bir çalışmayı açıklığa kavuşturmak, destekleyici bilgi veya fikir sunmak, itiraz etmek, itiraza cevap vermek, itiraz ve destekleri değerlendirmek, sonuçların ne olabileceğini ortaya koymak, başka bir görüşle ele alınıp alınmayacağını tartışmak, bir başka iddia nedeniyle kabul veya reddi savunmak gibi içeriklerin olduğunu dile getirmektedir. Söz konusu içerikler özetlenecek olursa; burada daha önceki çalışmayı açıklığa kavuşturma içeriği, önceki çalışmanın kapalı kalan bir diğer ifadeyle açık bir şekilde ifade edilmeyen noktalarının belirli ölçülerle açıklanmasıdır. Destekleyici bilgi veya fikir sunulan çalışma ise, önceden

yapılan bir araştırmayı destekleyecek argümanlar sunmaktır. İtiraz etmek; önceden yapılan bir çalışmanın hatalarını ve eksiklerini görerek, bunlara itiraz niteliğinde yeni bir çalışma ortaya çıkarmaktır. Bununla birlikte kişinin kendisinin yaptığı bir çalışmaya itiraz edilmesi durumunda, itiraza cevap içeriğinde bir çalışmanın da ortaya çıkması mümkündür. Bir diğeri ise, herhangi bir çalışmaya yapılan itiraz ve destekleri değerlendiren bir çalışma söz konusu olabilir. Bazı çalışmaların farklı konulardaki çalışmaları nasıl etkilediğinin izah edileceği bir çalışma da, yeni bir araştırma içeriğini doğurabilir. Bununla birlikte; herhangi bir çalışmadaki iddianın farklı bir araştırmanın sonucuyla uyumuna bakılarak, buradan yeni bir araştırma ortaya çıkarılabilir ve böylelikle araştırmanın farklı bir görüşle ele alınıp alınmayacağı tartışılmış olur. Ayrıca iki araştırmanın iddiası mukayese edilebilir ve burada bir araştırmanın sonucu reddedilirse, bir diğer araştırmanın da reddedilmesi yahut ilk araştırma sonucu onaylanırsa diğerinin de onaylanması söz konusu olur. Böylelikle bir araştırmada, iddianın kabulü veya reddi savunulur ve bu da yeni bir araştırma içeriğini meydana getirir.

“Biçim Açısından” adlı on beşinci bölümde yazar, araştırma biçimlerinin tanımlarına ve bu biçimlerin özelliklerine değinmektedir. Ayrıca bu esnada, söz konusu biçimlerin birbirlerinden farklı yönlerini de ortaya koymaktadır. Araştırma biçimlerinden olan sunum, makale, akademik kitap, tez ve değerlendirme yazısını ele almaktadır. Sayılan bu biçimlerin hepsi, birbirinden farklıdır. Kısaca bahsedilecek olursa: Sunum; akademik toplantılarda belli bir konu üzerine çalışan araştırmacıların iddialarını paylaşmalarıdır. Sunumların, daha sonra makaleye yahut kitaba dönüşmesinin mümkün olduğu da belirtilmektedir. Makale, tartışma alanına yeni bir bilgi yahut düşünce ile girmeyi amaçlamaktadır. Makale, yazımı bittikten sonra ise hakemler yahut editörlerden oluşan akademisyenlerin değerlendirmelerinin ardından yayımlanmaya hak kazanmaktadır. Makale yazmanın da ayrıca belirli bir formatı, bir diğer ifadeyle kuralları vardır. Akademik kitap ise, akademisyenlerin farklı açılardan yaklaştıkları konunun belirli bir aşamaya geldikten sonra akademik bir kitapta toplanmasıdır. Tartışma biçimi yahut şekil açısından makaleye benzemektedir. Tez; yüksek lisans yahut doktora öğrencilerinin akademisyen olduklarını kanıtlamaları için yaptıkları çalışmalardır. Ciddi bir tez, hangi alanda yazılmış ise alanını genişletme özelliği taşıyabilmektedir. Değerlendirme yazısı ise, araştırmacıların alanda yazılan eserleri eleştirmeleridir. Burada eleştiri denilince akla sadece

“kötülemek, kusur bulmak” gelmemelidir. Aslında eleştiride iyi veya kötü yönler değerlendirilmektedir. Bu noktada, eserin güçlü ve zayıf yanları meydana çıkmaktadır.

Akademik Okuma başlığı altında “Okuma Türleri ve Analitik Okuma” adlı on altıncı bölümde yazar, akademik metin yazacak olan kişilerin öncelikle çokça akademik metin okumaları gerektiğine ve bunun için de öncelikle akademik okumanın nasıl olduğunun bilinmesi gerektiğine, akademik okumanın tanımına değinmektedir. Akademik okumanın, analitik bir okuma tarzı olduğu söylenmektedir çünkü akademik okumanın temelinde “analiz etme” söz konusudur. Akademik okumada; analiz etme bir diğer ifadeyle konunun parçalara ayrılıp her bir parçasında ayrıntılı bir şekilde düşünmek önemlidir çünkü bu esnada, metindeki belirli etkenler değerlendirilmelidir. Ayrıca yazar bu bölümde, akademik okumanın bir bilgi aktarımı eylemi olmadığına bir başka ifadeyle bilgi edinme biçimi olup bilgi aktarımı sağlamadığına, akademik okumanın asıl amacının okuyucuyu konu üzerine düşündürmek olduğuna değinmektedir. Bununla birlikte; akademik bir metnin üstünkörü okunmaması ile birlikte pek fazla ayrıntıya girilmeden okunması gerektiğinden, iddialar üzerine yönelip asıl amacın analiz olması gerektiğinden hulasa akademik okumanın içerikte seçici olmayı gerektirdiğinden söz etmektedir.

“Göz Ucuyla Okuma” adlı on yedince bölümde yazar, araştırmanın konusu için edinilebilecek kaynakların göz ucuyla okunması gerektiğinden ve bu durumda zamandan tasarruf edilebileceğinden bahsetmektedir. Göz ucuyla okumanın üstünkörü okumadan farklı olduğundan, göz ucuyla okumanın metnin temel iddiasını kavrayabilmek açısından faydalı olacağından, burada mühim olanın dikkatli ve hızlı okuma olduğundan ve göz ucuyla okumanın kişinin kendi düşüncelerini oluşturma açısından da faydalı olacağından söz etmektedir.

“İnceleme” adlı on sekizinci bölümde yazar; araştırma için belirlenen tüm kaynakları göz ucuyla okuduktan sonra, incelenmesi gereken kaynakların gerekirse bir liste yaparak tekrardan okunması gerektiğini belirtir. Bu kısım, çalışmanın en önemli ve en fazla dikkat gerektiren okuma aşamalarındandır. Yazar burada, inceleme esnasında metnin sorularının anlaşılması gerektiğini yani metnin ne için yazıldığının bilinmesi gerektiğini ifade eder. Akademik bir metin yukarıda da belirtildiği gibi, bir sorunu ortaya atar ve bunu çözme niyetinde olur. Bu aşamada, metinde yazarın sorduğu soru kavranabilmeli ve bu sorunun metnin anlaşılabilmesi

için çok mühim olduğu bilinmelidir. Ayrıca metinde birden fazla soru olma ihtimalini de unutmamak gerekmektedir. Ardından yazar; metne sorular sorulması gerektiğinden ve araştırmayla metin arasında bağlantı kurulup, karşılaştırılıp, bağdaştırılması gerektiğini ifade eder. Son olarak metnin okura sorduğu soruların öneminden ve bunun okuyucunun bilgi birikimine ve dikkatine bağlı olduğundan, metnin herkese farklı sorular sorduğundan bahsetmektedir.

Not Tutma başlığı altında “Neden Not Tutarız?” adlı on dokuzuncu bölümde yazar, akademik okumadan akademik yazmaya geçebilmeyi oluşturan ilk önemli unsurun “not tutmak” olduğunu belirtir. Tutulan notlar sayesinde metnin sonucunda varılan düşüncelerin öğrenilmesiyle birlikte, doğru notlar tutulması gerektiğini de vurgular. Ayrıca akademik bir yazı yazmak için, iki tür not tutmanın önemini dile getirir. Bunlardan birincisi başvuru notları, ikincisi ayrıntılı notlardır. İki türlü not tutmanın ardından özet kısmının da geleceğini belirtir.

“Başvuru Notları” adlı yirminci bölümde yazar; başvuru notlarının kısa notlar olduğunu, araştırmacının metni göz ucuyla okurken alması gereken not türü olduğunu, ileride ayrıntılı notlar alınırken yahut özet çıkarılırken söz konusu notların yardımcı olacağını ifade etmektedir. Başvuru notlarında metnin temel sorusu; temel iddiaları işaret eden kelimeler, başlıkla bağlantılı olan sorular vb. not alınmaktadır. Yazar bu bölümde, başvuru notlarının cümleler kurarak değil, anahtar kavramlar oluşturarak alınması gerektiğinden, alınan bu notlar sayesinde metne dair bir bütünlüğe ulaşılabileceğinden, notları alt alta yazmanın araştırmacının işini kolaylaştıracağından da söz etmektedir.

“Ayrıntılı Notlar” adlı yirmi birinci bölümde yazar; araştırmacının çalışmasını yazma aşamasına geçtiğinde okuma esnasında aldığı ayrıntılı notların faydalı olacağından, ayrıntılı notların araştırmacının yorumunu da içerdiğinden, ayrıntılı notlar alınırken dikkatli bir şekilde gerekli olan yerlerin gerektiği kadar not alınması gerektiğinden ve ayrıntılı not alırken araştırmacının metni kendisinin anladığı şekilde ortaya çıkarmasının faydasından söz etmektedir.

“Notların Tasnifi” adlı yirmi ikinci bölümde yazar; notların tasnifin çalışmanın en önemli aşamalarından biri olduğundan, bu çerçevede OneNote uygulamasının araştırmacıya faydalı olacağından ve ayrıntılı bir şekilde bu uygulamanın nasıl kullanıldığından, notları hem soru başlıkları altında hem de anahtar kelimelerle tasnif edebilmek gibi iki

yöntemden bahsetmektedir. Bununla birlikte notları tasnif ederken notun nereden alındığı bilgisinin; kullanılan diğer kaynaklarla karıştırılmayacak bir şekilde not edilmesinin önemli olduğundan, araştırmacının notlarını kendisine göre uygun yerlere toplayarak tasnifi oluşturması gerektiğinden ve düzgün not alındığı takdirde kişinin kullandığı kaynaklara tekrardan dönmeyerek zaman kazanacağından söz etmektedir.

“Özet Çıkarma” adlı yirmi üçüncü bölümde yazar; özet çıkarmanın akademik yazmaya geçmeden bir önceki aşama olduğunu, özetin bir metnin en önemli noktalarıyla kısa bir şekilde ortaya çıkmasını sağladığını, metnin sorusunun ne olduğu, yazarın soruya cevabının ne olduğu, hangi gerekçelerin verilip bu gerekçelerin iddiaya nasıl bağlandığı gibi soruların cevaplarının özette yer alması gerektiğini de ifade etmektedir. Ayrıca bazı akademik kitapların; bölümlerinin ayrı ayrı özetinin çıkarılması gerektiğini ve bu durumun araştırmacıyı korkutmaması aksine, aynı kitabın birden fazla özetinin çıkarılabileceğini ve asıl önemli hususun özette bir bütünlük sağlanabilmesi olduğunu dile getirmektedir.

Akademik Yazım başlığı altında “İlkeler” adlı yirmi dördüncü bölümde yazar, akademik bir yazıyı yazmaya başlarken uyulması gereken ilkeler üzerinde durmaktadır. Aynı zamanda yazar, buna akademik yazmanın alfabesi de demektedir. Bu çerçevede, altı ilkedен söz etmektedir. Bunlardan birincisinde akademik bir yazıda iddianın mevcut olması gerektiğinden, ikincisinde ortaya atılan iddiayla ilgili daha önce yayımlanan akademik yazıların takip edilmesi gerektiğinden, üçüncüsünde akademik yazıda ikna edici delillerin yer alması gerektiğinden, dördüncüsünde akademik yazının mekanik olmayıp yerine göre yaratıcı adımların atılması gerektiğinden bahsetmektedir. Beşinci ilkede; akademik yazının tek seferde yazılmayıp tekrar tekrar üzerinden geçilen bir yazı olduğundan, altıncısında daha önce bahsedilen her bir bileşenin akademik çalışmada yer alması gerektiğinden ve bunların bir bütünlük oluşturması gerektiğinden söz etmektedir.

“İskelet” adlı yirmi beşinci bölümde yazar, akademik bir yazıda iskelet ile aslında “taslak” oluşturmak gerektiğini ifade etmektedir. Taslakta çalışmanın konusunun, iddianın, gerekçelerin ne olduğu ve gerekçelere nasıl itirazlar gelebileceğine dair fikirler vb. soruların cevaplarının yer alması gerekir. Yazar; burada taslak oluşturulurken hangi hususların üzerinde durulması gerektiğinden bahsetmekle birlikte, söz konusu konuda önerilerde de bulunmaktadır. Ayrıca; akademik çalışmanın iskeleti

oluşturulurken soruların net ve özgün bir şekilde yazılması gerektiğinden, verilen cevapların özgün olması ve bu cevapların birbirleriyle olan bağlantılarının ortaya konularak sınıflandırılması gerektiğinden ve sorulara cevap verebilme kısmında kullanılacak yöntemlerden ve taslak oluşturulurken tüm bileşenlerin belirginleştirilmesi gerektiğinden bahsetmektedir. Bununla birlikte, taslağın sade ve anlaşılır olmasının faydasını da ele almaktadır.

“Kas Sistemi” adlı yirmi altıncı bölümde yazar, iskelete nasıl kas giydirilebileceği düşüncesiyle önceki aşamada sorulan sorular ve verilen cevapların karşılaştırmalar ve analizlerle elle tutulur hâle gelebilmesini kast etmektedir. Burada, çalışmada sorulan sorunun konuyla ilgisi, iddianın yeterince açık olup olmadığı, gerekçelere ne tür itirazlar gelebileceği gibi soruların denetlenmesi söz konusudur. Dolayısıyla bileşenlerin etrafı, kaslarla bir diğer ifadeyle açıklamalarla kaplanmış olur. Ayrıca soruya verilen cevapların kas giydirmeye aşamasında genişletilmesi gerektiğine, farklı cevaplar yorumlanırken araştırmacının gerekçelere dayanarak kendi görüşlerini de belirtmesi gerektiğine değinmektedir ve neticede kas giydirmeye işlemiyle araştırmacının tezini ortaya koyabileceğini belirtmektedir.

“Sinir Sistemi” adlı yirmi yedinci bölümde yazar; metinde sinir sistemi kurmaktan söz ederken araştırmacının tartışma alanında yapacağı, kendisine has olan etkinin yazılan metinde ortaya çıktığı yeri ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle; yazarın etkisini bulduğu yer, sinir sisteminin kurulduğu yeri ifade eder. Yazar, metinde özgün olan kısmın bulunması gerektiğine ve sinir sisteminin bu kısma bağlanması gerektiğine değinmektedir. Bir başka deyişle metnin özgün kısmının, aslında metnin “beyni” olduğunu ve böylelikle metnin tamamıyla harekete hazır hâle geldiğini ifade etmektedir.

“Tenle Kaplama” adlı yirmi sekizinci bölümde yazar, tenle kaplama ifadesiyle aslında metnin hazır duruma getirileceğini ifade etmektedir. Bu bölümde; araştırma metninin okurun ilgisini çekebilmesi için nasıl olması gerektiğine, araştırmakonusuna açıklık getirilmesi ve konunun biricikliğinin okura ispatlanması gerektiğine, araştırmanın diğer araştırmalardan hangi açılardan fark yarattığının belirtilmesinin uygun olacağına değinmektedir. Ayrıca bu aşamada; metnin dilinin tutarlı olmasının son derece önemli olduğundan, dil konusunda titiz olunması gerektiğinden ve metinde yer alan başlıkların uygun olup paragraf girişleri ile giriş, sonuç bölümlerinin

ihmal edilmemesi gerektiğinden bahsetmektedir.

“Makyaj” adlı yirmi dokuzuncu bölümde yazar; makyaj ifadesiyle akademik metnin tamamen hazır hâle gelebilmesi için, son düzenlemelerin yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Metnin son demlerinde yapılması gereken iki düzenlemenin, retorik ve dilbilgisi kurallarıyla ilgili düzeltmeler olduğunu belirtmektedir. Metne biçim açısından baktığımızda başlığın son derece ilgi çektiğini ve başlığın okurda merak uyandıracak şekilde olmasının uygun olacağını, başlığın metnin kapsamına hitap etmesi gerektiğini, çalışmanın başlangıcına bir “alıntı” eklemenin de son derecede ilgi uyandıracaklarını ifade edip, araştırma sürecinde destek alınan kişilere teşekkürlerin ihmal edilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Araştırmanın bu şekilde retorik açıdan düzenledikten sonra, dilbilgisi ve imla kurallarına göre de düzenlenmesi gerektiğini, bu çerçevede noktalama işaretlerinde ve yazım yanlışlarında meydana çıkan hataların düzeltilmesinin uygun olacağını izah eder. Ayrıca dilin, bir metinde düşünceleri ifade edebilmek açısından son derece önemli olduğunu ve makyaj aşamasından sonra artık akademik çalışmanın tamamıyla hazır duruma geldiğini dile getirmektedir.

Son Söz

Söz konusu eserde; akademik bir çalışmanın her aşamasının ayrıntılarıyla izah edildiği ve araştırmacının yukarıdaki aşamaları geçip, eserini meydana getirdikten sonra kişisel akademik gelişiminin artacağı, bununla birlikte akademik araştırmaların bu tür çalışmalarla çoğalıp bilgi havuzunun genişleyeceği belirtilmelidir.

KAYNAKÇA

RAMAZAN, Y. (2021). **Araştırmanın Alfabeti: Yeni Başlayanlar ve Yeniden Başlamak İsteyenler İçin Akademi Kültürü**, İstanbul, Babil Kitap, 194s.